ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

АБДУЛЛА ҚОДИРИЙ НОМИДАГИ
ЖИЗЗАХ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА
ИНСТИТУТИ

СОҒЛОМ АВЛОД-
ЮРТ КЕЛАЖАГИ

мавзусида республика илмий-амалий анжуман
МАТЕРИАЛЛАРИ

бўлган ҳамкорлик педагогикасида ўқитувчининг асосий [illegible] йўналтирувчилик фаолиятидир. У ўқувчи шахсига ишонч ва хурмат [illegible] муносабатда бўлишни, ҳар бир болага ўзига ўзини танитишни, [illegible] аниқлаш ва бадиий гўзаллигини англаш қобилиятларини ривожлантир[illegible] кўзда тутади. Шу пайтгача бўлган ўқитиш тизимидаги ўқувчига [illegible] беришга қаратилган усуллардан фарқли ўлароқ, мавжуд [illegible] такомиллаштирилган ҳамкорлик педагогикаси билим ва тарбиянинг [illegible] қисм, деб қарайди, ўқувчи шахсини шакллантиришни, унинг эзгу [illegible] фазилатларга эга бўлишини кўзлайди. Бу педагогика ўқитувчи[illegible] равишда ўқувчилардан берган билимларини тўтидек такрорлаб беришни [illegible] балки ҳар бир болани ўз нуқтаи назарига кўра фикрлатишга, му[illegible] муҳокама юритишга йўллайди. Шу йўл билан ўқувчи шахсиятида [illegible] сифатларни шакллантиришга бор имкониятларни сафарбар этади. [illegible] воситаларни илмий асосларга таяниб ана шунга йўналтиришни кўзда [illegible] Таълимга анъанавий ёндашув жуда катта тажрибага эга ва у педагог[illegible] томонидан ҳар жиҳатдан ўрганилиши, илмий-методик таҳлил қилиниши, [illegible] тажрибалар эса ўзлаштирилиши лозим. Бугунги кунда таълимдаги бу [illegible] ҳар жиҳатдан янада такомиллаштиришни тақозо этади. Жадал суръатлар[illegible] ўсиб бораётган фан ва техника талаблари, таълим тизимидаги ислоҳот[illegible] рақобатбардош кадрлар тайёрлаш, баркамол шахсни шакллантириш [illegible] вазифалар бу борада янги, ноанъанавий таълим усулларига эҳтиёж[illegible] орттирмоқда.

MUSIQA SAN'ATI SHAXSNING BADIIY ESTETIK MA'NAVIYATINI SHAKLLANTIRISH OMILIDIR

katta o'qituvchi N.Hasanova, o'qituvchi M.Abilov JDPI

Bugungi kunda oliy o'quv yurtlarining vazifasi jamiyat uchun nafaqat bilimli malakali mutaxassislarni, balki shu bilan birga ma'naviy va ahloqiy barkamol avlodni etishtirishdan iboratdir. Bunday mas'uliyatli maqsadni amalga oshirishda pedagogika

[illegible] o'quv yurtlarida o'qitiladigan fanlarni o'zi etarli emas. Talabalarni har [illegible]lama yetuk, ziyoli, madaniyatli va yuksak ma'naviyatli tarbiyachilar bo'lib [illegible]illari ularni insoniyat yaratgan moddiy va ma'naviy boyliklardan, san'at [illegible]laridan iloji boricha keng bahramand bo'lishlarini taqozo etadi. O'tmishda yashab [illegible] elgan ulug' ajdodlarimiz Abu Nasr Farobiy, Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali ibn [illegible] Muhammad Muso Xorazmiy, YUsuf Xos Xojib, Imom Ismoil Al Buxoriy, [illegible] Al Termiziy, Mirzo Ulug'bek, Alisher Navoiy kabi allomalarning ilmiy-[illegible]aviy merosidan yoshlarni keng bahramand qilib borish, shuningdek yaqin [illegible]shda yashab ijod qilgan Abdulrauf Fitrat, Abdulxamid CHo'lpon, Maxmud [illegible] Behbudiy, Abdulla Avloniy, Abdulla Qodiriy kabilarning ta'lim tarbiyaga oid [illegible]arini, ularda ilgari surilgan g'oyalar, pedagogik fikr va qarashlarni ta'lim va [illegible]iyaga bog'lash natijasida yaxshi samaraga erishish mumkin.

Tarixiy manbalarni o'rganish, tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, yuqorida [illegible]mlari zikr etilgan buyuk siymolar o'zlarining ilmiy va pedagogik qarashlarida [illegible]xs kamolatida musiqa san'atining keng imkoniyatlarga ega ekanligini e'tirof etib [illegible]ganlar.

Ular bevosita musiqa bilan shug'ullanib, musiqaga oid ko'plab risola va [illegible]ktatlar yozganlar. Ulkan qomusiy olim Abu Nasr Forobiy "Musiqa nafaqat [illegible]sonlarni tarbiyalaydigan, balki uning ruhini davolovchi omil" deb ataydi.[30]

I. Xalqimizning o'tmish madaniyati va san'ati tarixining hamma davrlarida [illegible]am musiqa san'ati kishilar hayotida muhim o'rin tutib kelgan.

Bizga ma'lumki, pedagogika oliy o'quv yurtlari asosan o'rta maktablar uchun mutaxassis o'qituvchilar tayyorlaydi. Bugungi talabalar ertangi tarbiyachi-murabbiylardir shuning uchun ham bu dargohlarda faoliyat ko'rsatadigan har bir fan o'qituvchisi o'z sohasi bo'yicha talabalarga ta'lim tarbiya berar ekan, tarbiyaning barcha qismlari qatori bir qancha hayotiy va mas'uliyatli masalalarni nazarda tutishi lozim. SHunday muhim masalalardan biri estetik tarbiyadir. Oliy o'quv yurtlarida talabalarni estetik tarbiyalash borasida o'ziga yarasha muammolar bilan birga keng

[30] Abu Nasr Forobiy. Fozil odamlar shahri. Toshkent, A.Qodiriy nomli xalq merosi nashriyoti, 1993. 225 b.

imkoniyatlar ham mavjud. Ayniqsa, musiqa san'atiga doir to'garakla[illegible] jumlasidandir. Hozirgi paytda juda kam bo'lsada oliy o'quv yurtlarida [illegible] xalq cholg'u ansambli, xor to'garaklari faoliyat ko'rsatayotgani shunda[illegible] beradi.

Talabalar o'qishdan bo'sh paytlarida ana shunday to'garaklar[illegible] qatnashadilar. Shuning uchun ham estetik tarbiya tizimida san'at, xususan [illegible] san'atining turli ko'rinishlari bilan doimiy aloqada bo'lib, yoshlar ongiga kuchli [illegible] o'tkazadi. Bu hol mashg'ulotlar jarayonida zohir bo'ladi va fanlarni o'zaro [illegible] yo'lga qo'yishda zarur omil sanaladi. Ko'rinib turibdiki oliy o'quv yurtlarida [illegible] qilinadigan musiqa san'atiga oid tugaraklarning talaba shaxsida musiqiy [illegible] madaniyatni shakllantirishda ijodiy imkoniyatlari juda keng va ser-qirra bo'lib [illegible] orqali talabalarni musiqiy estetik tarbiyalashni kompleks vazifalarini samarali [illegible] oshirish mumkin. SHunday ekan talabalarni musiqa san'ati vositasida [illegible] tarbiyalashda hozirgi kunda bir qator muammolarni ijobiy hal etishga to'g'ri keladi[illegible]

1. Xalqimizning musiqa san'atini rivojlanishida katta xizmat qilgan [illegible] hozirgi vaqtda ko'pchilik yoshlarimizga ma'lum bo'lmagan san'at fidoyilari haqida [illegible] ular ijro etgan kuy, qo'shiq, raqslari haqida muxtasar ma'lumotlarni to'plash [illegible] musiqa san'ati yo'nalishidagi tugaraklar mashg'ulotlarida talabalarga etkazish[illegible]

2. Tegishli o'quv qo'llanmalar, musiqa asarlari tanqisligiga barham berish[illegible]

3. Xalqimiz orasida nomlari e'zozlanib kelinayotgan mashhur xonanda[illegible] sozanda, raqqosalar tomonidan ijro etilgan asarlarni har biriga atab maxsus musiqiy [illegible] al'bomlar chiqarish, qo'shiq, kuylarni nota yozuvi bilan chop etish.

4. Respublikamiz turli vohalariga xos musiqiy uslublariga tegishli namunalarni [illegible] chuqur o'rganish, va ulardan turli madaniy va ma'rifiy tadbirlarda foydalanish[illegible]

5. Eng yaxshi xalq hofizlari, xalq artistlarining ijodiy faoliyatlari to'g'risida [illegible] videofil'mlar yaratish kelgusida avlodlarga bizdan, davrimizdan, san'atimizdan [illegible] yaxshi yodgorlik bo'lib qoladi. SHunday ekan ularni o'rganish, keng targ'ib qilish [illegible] ular vositasida talabalarni estetik tarbiyalash tizimini samarali bo'lishiga erishish [illegible] lozim.

[illegible] Oliy o'quv yurtlarida musiqiy estetik tarbiya bilan shug'ullanuvchi [illegible]bilar mazkur talablarga ko'ra ish tutishlari bo'lg'usi pedagoglarni estetik [illegible]lash ishiga munosib hissa qo'shishida katta ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI.

1. Abu Nasr Forobiy. Fozil odamlar shaxri. Toshkent, A.Qodiriy nomli xalq [illegible] nashryoti, 1993.

2. Hasanov A. Maktabda ashula. –Toshkent,–O'qituvchi, 1981-yil.

3. E.Fayzullayev. Bo'lajak musiqa o'qituvchilari badiiy didini shakllantirishda [illegible]k mumtoz musiqasi imkoniyatlaridan foydalanish.Toshkent-2008.

UMUMINSONIY QADRIYATLARNI SHAKLLANTIRISHDA TA'LIMNING ROLI

N.Qurbonov

Jizzax VXTXQTMOI

Xalqimiz ma'naviyatini yuksaltirishda milliy urf-odatlarimiz va ularning [illegible]mlrida mujassam bo'lgan mehr-oqibat, insonni ulug'lash, tinch va osoyishta hayot, [illegible]tlik va totuvlikni qadrlash, turli muammolarni birgalashib hal qilish kabi ibratli [illegible]driyatlar, avvalo, o'qituvchi ongiga singgan bo'lishi va shu asosida o'quvchi [illegible]ngiga singdirilishi, demokratik jamiyat barpo etish va uni mustahkamlash uchun [illegible]rkamal avlodni tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuning uchun hozirgi kun o'qituvchisi:

- pedagogik faoliyatda qobiliyatli, ijodkor, ishbilarmon;
- milliy madaniyat va umuminsoniy qadriyatlarni, dunyoviy bilimlarni mukammal egallagan, ma'naviy barkamol,
- O'zbekistonning mustaqil davlat sifatida taraqqiy etishiga ishonadigan, vatanparvarlik burchini to'g'ri anglagan e'tiqodli fuqaro;
- mutaxassislikka doir bilimlarni, psixologik, pedagogik bilim va mahoratni, shuningdek nazariy ilmlarni mukammal egallagan;

МАКТАБ ВА ОИЛА ҲАМКОРЛИГИДА БОЛАЛАРНИ ЭСТЕТИК РУҲДА ТАРБИЯЛАШ......310
DO'STLIK YUKSAK MA'NAVIY TUSHUNCHA......313
ABOUT METHODS OF TEACHING LANGUAGE......315
МУСИҚА ЎҚИТУВЧИЛАРИНИ КАСБИЙ ТАЙЁРЛАШНИНГ ЎЗИГА ХОС ЙЎЛЛАРИ......318
ТАСАВВУФ АТАМАЛАРИ ҲАҚИДА......321
CANCER – MAJOR DEATH FACTOR FOR WOMEN......326
PSIXOLOGIYADA KONFLIKT TUSHUNCHASI VA UNING MAZMUNI......329
OILADA BOLALARNI MILLIY RUHDA TARBIYALASHDA XALQ OG'ZAKI IJODINING O'RNI......332
ОИЛА – МАНАВИЯТ ҚЎРҒОНИ......335
ALISHER NAVOIY ASARLARIDA HAMDLAR TAHLILI......339
QIZLARNI SOG'LOM TURMUSH TARZI ASOSIDA OILAVIY HAYOTGA TAYYORLASHNING MAZMUNI......342
YOSHLAR MA'NAVIYATINI SHAKLLANTIRISHDA OILAVIY TARBIYANING O'RNI......346
МУСИҚА ЎҚИТУВЧИЛАРИНИ **КАСБИЙ ТАЙЁРЛАШНИНГ МАЗМУН ВА** МОҲИЯТИ......350
ШАХС КАМОЛОТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА МУСИҚИЙ ТАРБИЯНИНГ АҲАМИЯТИ......353
ЎҚУВЧИЛАРДА ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА ТАФАККУРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ......356
MUSIQA SAN'ATI SHAXSNING BADIIY ESTETIK MA'NAVIYATINI SHAKLLANTIRISH OMILIDIR......359
UMUMINSONIY QADRIYATLARNI SHAKLLANTIRISHDA TA'LIMNING ROLI......361
АЛИШЕР НАВОИЙ ВА АБДУЛЛА ҚОДИРИЙ ИЖОДИДА АЁЛ ТАСВИРИ......365
OILADAGI O'ZARO MUNOSABATLAR SHAXS TARAQQIYOTINING OMILI......369
"ЛАЙЛИ ВА МАЖНУН" ДОСТОНЛАРИДА АЛИШЕР НАВОИЙ НОВАТОРЛИГИ......371
OILA VA MULOQOT......375
SHUKUR XOLMIRZAYEVNING "BANDI BURGUT" HIKOYASIDA BOLALAR PSIXALOGIYASI VA TABIAT TASVIRI......378
"МУСИҚА МАДАНИЯТИ" ДАРСЛАРИДА МУСИҚАЛИ РИТМИК

ҲАРАКАТЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ......381
KECHA KIM EDIGU BUGUN KIM BO'LDIK?! ERTAGA QANDAY MARRALARNI EGALLASHIMIZ KERAK!!!......384
CHINGIZ AYTMATOV ASARLARIDA OILAVIY MUNOSABATLARNING BADIIY TALQINI......389
CHINGIZ AYTMATOVNING "SARVQOMAT DILBARIM" QISSASIDA OILAVIY MUNOSABATLAR......392
DEVELOPING STUDENTS' READING SKILLS IN EFL CLASSES......395
ALISHER NAVOIY ASARLARIDA EKOLOGIK TARBIYA MASALASI......398
OILA INSTITUTI VA OILA QADRIYATLARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI......402
YOSHLARNI MA'NAVIY – ESTETIK TARBIYALASH......405
KECHA KIM EDIG-U, BUGUN KIM BO'LDIK, ERTAGA QANDAY MARRALARNI EGALLAMOG'IMIZ KERAK?......408
OILA, MUHABBAT VA UNING YOSHGA OID JIHATLARI......412
СОҒЛОМ АВЛОД – ЮРТ КЕЛАЖАГИ......416
АЛИШЕР НАВОИЙНИНГ "ФАРҲОД ВА ШИРИН" АСАРИНИ ФОРСЧА ОМОНИМ МАЪНОЛИ СЎЗЛАРИНИНГ ҚЎЛЛАНИШИ ВА УЛАРНИНГ МАЪНОЛАРИ......418
БОБУРНОМИДА" "ГУЗАР" СЎЗИНИНГ МАЪНОЛАРИ......424
АЛИШЕР НАВОИЙ ТАРИХИЙ АСАРЛАРИДА ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ЛЕКСИКА......427
«ТАРИХИ МУЛУКИ АЖАМ» ДА ҚЎЛЛАНГАН ИНСОН ТАНА АЪЗОЛАРИ ВА ҚАРИНДОШ-УРУҒ НОМЛАРИ......431
OILA – TARBIYASIDA AMIR TEMUR USLUBI OTA-ONA UCHUN IBRAT MAKTABI......435
MUTAFFAKKIRLAR OTA-ONANING TARBIYACHILIK SAN'ATI XUSUSIDA......439
ЧЕТ ТИЛИ ДАРСЛАРИДА ТАЛАБАЛАРНИНГ ДУНЁҚАРАШИНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА ЎҚИТУВЧИНИНГ РОЛИ......443
ФИЗИКА – ҲАЁТ ВА МЕҲР-ОҚИБАТ......446
ЎЗБЕК ВА РУС АДАБИЙ АЛОҚАЛАРИДА КИБРИЁ ҚАҲҲОРОВАНИНГ МУТАРЖИМАЛИК ФАОЛИЯТИ......450
АЁЛНИНГ ОИЛАДА ВА ЖАМИЯТДАГИ ЎРНИ ВА НУФУЗИНИ ОШИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ......454
ИНСОНИЯТНИ МАЪНАВИЙ РИВОЖЛАНИШИ БИЛАН ОИЛАДА ФАРЗАНД